

SELMO HAŠIMBEGOVIĆ

Mesto in pomen zborov volivcev

Zbori volivcev predstavljajo najbolj množično politično obliko komunalnega samoupravljanja

V politični strukturi komunalne samouprave imajo posebno mesto in pomen zbori volivcev. Ta politična demokratska institucija, ki je nastala že v prvih dneh ustvarjanja naše nove oblasti, je postala v našem družbeno-političnem razvoju splošno družbena potreba državljanov. Zbori volivcev so se razvili v najvažnejšo in najbolj množično obliko sodelovanja državljanov pri razpravljanju o vseh vprašanih splošnega interesa kakor tudi o delu lokalnih organov oblasti. S takimi funkcijami kakor tudi s funkcijo kandidiranja so postali zbori volivcev zelo pomembna ustanova neposredne demokracije in najpomembnejša oblika neposrednega sodelovanja naših državljanov v upravljanju javnih poslov. V tem pogledu so prerasli v zelo učinkovito obliko javnega mnenja, ki organizirano politično vpliva na delo lokalnih organov oblasti. Prav zato so tudi postali najbolj množična oblika komunalnega samoupravljanja.

Široka aktivnost na vasi

Te spremembe, ki jih je prinesla s seboj komunalna ureditev, so imele globlji vpliv tudi na delo zborov volivcev. Z razširjenimi funkcijami občin in okrajev, posebno pa s krepitvijo vloge in položaja občine v naši družbeno-politični ureditvi, se je zelo dvignil pomen in vloga zborov volivcev v funkcioniranju komunalne samouprave. Ta oblika širokega sodelovanja državljanov pri upravljanju javnih poslov je dobila še popolnejši smisel in potrdilo v novi lokalni samoupravi, v kateri se je še krepkeje in bolj enakovredno izrazil njen politični vpliv. Nove občine z mnogo večjimi področji in bolj zapleteno problematiko so se znašle pred zelo odgovornimi nalogami. Če samo to dejstvo je zahtevalo širše in aktivnejše sodelovanje vseh družbenih činiteljev ali širše sodelovanje državljanov. Zato se je čutila povsod živahnost in bolj široka aktivnost zborov volivcev. Zbori volivcev se sklicujejo bolj pogosto, njihov dnevni red je vsebinsko bolj poln in bolj aktualen, obisk pa je bolj množičen. Povečala se je iniciativa in aktivnost volivcev pri konkretnih rezultatih njihovega dela. Okrepljena aktivnost volivcev ni značilna samo za naselja z razvito krajevno problematiko. Do posebnega izraza je prišla tudi v najbolj nerazvitih področjih

pri reševanju predvsem komunalnih vprašanj zaradi mobilizacije lastnih možnosti. Letos je bilo občutiti zelo široko aktivnost in iniciativo državljanov pri uvajanju krajevnega samoprispevka za gradnjo krajevnih poti, ulic, javnih vodnjakov, krajevnih osuševalnih prekopov in drugih komunalnih objektov. Važno je pripomniti, da je prišlo do aktivnosti volivcev pri uvajanju krajevnega samoprispevka ne samo v nerazvitih, temveč tudi v zelo razvitih občinah (občina Zrenjanin, Apatin in druge). Vrednost teh del znaša več 100 milijonov dinarjev. V nekaterih krajih Srbije računajo, da bo tako rešen problem povezave s potmi vseh občin z okrajnim središčem v dveh, treh letih (na primer v negotinskem okraju). Zbori volivcev so se ukvarjali tudi z drugimi vprašanji, kakršna so: uvedba javne razsvetljave in ureditev ulic, delo trgovinske mreže, izkoriščanje vaških pašnikov itd. Naši občinski odbori so letos predložili zborom volivcev tudi prve družbene plane. Taka in podobna vprašanja so bila vzrok, da so zbori volivcev postali državljanom bolj dostopni.

Zbori volivcev in ljudski odbori

Posebno vlogo pri aktivizaciji volivcev so imeli krajevni odbori. Kjer so krajevni odbori

dobro delali, so bili praviloma aktivni tudi zbori volivcev. Vsaka pomembna aktivnost krajevnega odbora je vezana na politični vpliv volivcev. Vsi pomembnejši sklepi in funkcije krajevnega odbora so namreč odvisni od zavesti in pristanka državljanov zborov volivcev. V takih primerih postajajo krajevni odbori čedalje bolj živa vez med volivci na eni strani in občinskimi odbori in njihovimi organi na drugi strani. Tako sodelovanje državljanov pri razpravljanju in reševanju javnih poslov je skupno z aktivnostjo krajevnih odborov v mnogih naseljih dobilo obliko najbolj demokratičnega upravljanja, v katerem sodeluje skoraj vsa vas ali naselje.

Naravno je, da je taka aktivnost zborov volivcev prišla do izraza, kolikor so ljudski odbori občin postavili in razvijali težnje svojih odnosov in zvez z državljanom prav na zboru volivcev in krajevne odbore. Kjer tega ni bilo, ali kjer so se odnosi in zveze omejili samo na neposredne ali posamezne zveze, je bil širši vpliv državljanov na delo ljudskih odborov popolnoma omejen. Zbori volivcev so bili redkokdaj sklicani, ali pa so se omejili samo na izpolnitev oblik, ki jih zahtevajo zakoni. Tako je bilo na primer s sklicevanjem zborov volivcev v zvezi z davčnimi predpisi ali z uvedbo krajevnega samoprispevka. Tu se po navadi ni dajalo odgovora niti na sklepe zborov volivcev, glede dela pa se je podajal obračun samo s suhim in registrskimi poročili. Tako stanje je vsekakor tudi rezultat slabega dela organizacij Socialistične zveze, ki niso razumele političnega pomena funkcioniranja in razvoja lokalne samouprave.

V zvezi z delom zborov volivcev so se v praksi pojavili tudi nekateri problemi, ki so velikega pomena za nadaljnji razvoj te politične institucije.

Prvič, dejstvo je, da so v dosedanjih praksi doslej prišli bolj do izraza zbori volivcev na vasi kakor v mestu. Zato je v neki meri tudi nekaj objektivnih vzrokov, kakor so na primer elementi tradicije, to je sklepanja o odnosih na vasi na zboru državljanov, kakor tudi zaradi bolj omejenega družbeno-političnega življenja na vasi. V mestu pa je družbeno-politično življenje, ki se razvija po zelo široki in razvejani mreži raznih družbenih organizacij, katere zajemajo znatno število državljanov, mnogo bolj zapleteno in izdiferencirano. V Kraljevu (mesto, ki šteje 20.000 prebivalcev) je na primer okrog 40 raznih družbenih organizacij in združenj, v katerih je vključenih nad 8000 državljanov. V večjih mestih je družbeno življenje v tem pogledu še bolj razvito. Čeprav družbena aktivnost teh organizacij ne more v nobenem primeru nadomestiti take oblike sodelovanja državljanov pri reševanju javnih poslov kakor tudi vprašanja družbeno-politične kontrole dela organov oblasti, vendar te organizacije s svojo družbeno aktivnostjo imajo določen družbeni vpliv na reševanje nekaterih

Z nekega zbora volivcev v Beogradu

komunalnih in drugih javnih poslov, ki so važni za razvoj mesta.

Zato je treba pri sklicevanju zborov volivcev posebno v večjih mestih tej okoliščini posvečati mnogo več pozornosti v zvezi z odbiro vprašanj in bolj poskrbeti za njihove boljše priprave. Prav v velikih mestih pa je pogosta praksa, da zboru volivcev organizirajo z istim dnevnim redom (poročila o delu občinskih ljudskih odborov) na vsem področju občine in predvsem zaradi nekaterih splošnih vprašanj, ki se tičejo občinskega področja. Taka vprašanja večina volivcev ne pozna dovolj, da bi mogli voditi koristno in konkretno razpravljanje. Razen tega je zelo redek primer, da bi odgovarjali na sklepe zborov volivcev. Če ne bodo opustili takih okvirov, bodo zbori volivcev ostali še nadalje na ravni, ki ne bo zadovoljiva.

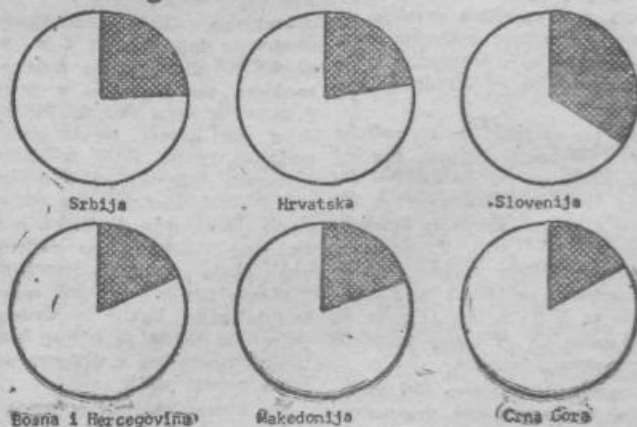
Nekaj o kvorumu

Drugi problem predstavlja vprašanje kvalificiranega kvoruma zborov volivcev. Ta problem se je zlasti pojavil pri sklicih volivcev v zvezi z uvedbo krajevnega samoprispevka. Razen tega se na vasi še v mnogih krajih uveljavlja običajna praksa, da na zboru volivcev prihajajo le zastopniki gospodarstev. V zvezi s tem se je pojavilo mnenje, da bi bilo treba to

prakso sprejeti. Zaradi takega pojmovanja je prišlo letos tudi do kršitve zakonskih predpisov, posebno pri uvajanju krajevnega samoprispevka. Mislim, da je treba upoštevati sedanje zakonske predpise v smislu najbolj smotrnega reševanja kvoruma pri sprejemanju sklepov zborov volivcev, omenjeno misljenje pa ne bi bilo mogoče sprejeti, ker se križa z demokratičnimi načeli večine in neposrednosti.

Pri nekaterih ljudskih odborih se uveljavlja misljenje, da bi imeli zbori volivcev ob organih družbenega upravljanja in krajevnega odbora edino opravilo, če bi nanje prenesli vsaj nekatere funkcije iz pristojnosti občinskih ljudskih odborov. Tako mnenje je zakoreninjeno predvsem v nerazumevanju pomena zborov volivcev kot politične institucije, po kateri državljan politično vpliva na delo lokalnih predstavniških teles njihovih organov. Če pa bi se zbori volivcev cenili po tem, to je da bi imeli določena oblastne funkcije, tedaj bi bil s to funkcijo njihov družbeno-politični pomen mnogo manjši s stališča interesov državljanov in družbe. V tem primeru bi bili državljan-volivci brez take politične demokratične institucije, kateri v našem sistemu ni mogoče najti bolj ustrežajoče oblike.

ODSTOTEK ZAPOSLENIH ŽENSK PO LJUDSKIH REPUBLIKAH

(Glej članek na 9. strani!)

Na zborih volivcev po mestih se pogosto razpravlja tudi o delu trgovin